

PEDOOFILIE

Er is in onze maatschappij op seksueel gebied waarschijnlijk geen verschijnsel dat sterker getaboeëerd is, in de meest letterlijke zin van het woord, dan het lichamelijke contact tussen volwassenen en kinderen. Terwijl er bijvoorbeeld over homoseksualiteit de afgelopen jaren zoveel geschreven en gesproken wordt dat tegenstanders van die openheid met een gerust hart smalend over een „modeverschijnsel“ kunnen spreken, heeft de zogenaamde pedofilie nog nauwelijks serieuze aandacht gehad. Ook de NVSH heeft tot nog toe als een kat om de hete brij gedraaid, behoudens dan de niet mis te verstane passage in de slotrede van het congres De staat als zedenmeester, waarin gezegd wordt dat „een kritisch onderzoek naar de functie van leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving zinvol is“.

Die passage verplicht ons tot iets, en wel tot een poging om, uitgaande van de principes die in diezelfde slotrede zijn neergelegd, en eerder in de Sextantrede van 1967, te komen tot een nieuwe visie op het verschijnsel pedofilie, die meer dan de gangbare opinies in overeenstemming is met onze kijk op de seksualiteit in het algemeen. Die nieuwe visie is in principe in de slotrede van 29 november 1969 gegeven: „Seksualiteit is een zaak voor alle leeftijden. De seksuele opvoeding en voorlichting dienen er in ieder geval van uit te gaan dat lustgevoelens positief moeten worden gewaardeerd“.

Als we de zin „Seksualiteit is een zaak voor alle leeftijden“ letterlijk mogen nemen (en ik meen dat dit inderdaad de bedoeling is), wordt de seksualiteit heel nadrukkelijk ook een zaak voor het kind. Die constatering zal heel veel mensen moeite kosten, want dat wat ik gemakshalve de victoriaanse opvatting over het seksuele zou willen noemen, werkt nergens zo sterk door als wanneer we onze, overigens soms o zo verplichte, opvattingen over de lustbeleving moeten toepassen op het kind en in de seksuele opvoeding. Voor de victoriaanse mens was het kind in seksueel opzicht een onschuldig wezen, wat betekende dat het geacht werd vrij te zijn van die gevoelens en neigingen die bij uitstek negatief gewaardeerd werden: de erotische. Het betekende ook dat men het reine en onschuldige kind zolang mo-

edit

gelijk moest vrijwaren voor een confrontatie met alles wat met sex te maken had, en dat men, zo gauw de seksualiteit zich dreigde te gaan manifesteren, in die gevaarlijke periode die men aan ging duiden met de term „puberteit“, alles moest doen om het monster getemd te houden. Tot welke excessen dat alles aanleiding gaf, b.v. bij de bestrijding van de masturbatie, heeft Van Ussel ons laten zien in zijn Geschiedenis van het seksuele probleem.

Pas Sigmund Freud, een man die zelf in het victoriaanse tijdperk was opgegroeid, kwam in zijn psychiatrische praktijk tot een voor die tijd verbijsterende ontdekking: het kind, tot dat ogenblik een seksueel onschuldig wezen bleek „polymorf pervers“ te zijn. Het had seksuele gevoelens van de meest uiteenlopende aard (bijv. orale, anale, sadistische, genitale) en gericht op alle mogelijke objecten: zijn ouders in de eerste plaats, maar ook allerlei andere personen in zijn omgeving. Het had niet alleen de neiging met het eigen geslachtsdeel te spelen, maar ook met dat van anderen.

Freuds ontdekking, of liever herontdekking, van de kinderlijke lustgevoelens is van enorm belang geweest. We mogen waarschijnlijk op dit ogenblik wel aannemen dat ze vrij algemeen als feit aanvaard wordt. Dat is op zichzelf al een belangrijke stap vooruit, maar werkelijk beslissend, in positieve of negatieve zin,

is pas de volgende stap. Als we erkennen dat het kind seksuele lustgevoelens ervaart, moeten we antwoord geven op de vraag wat we met die wetenschap zullen doen.

Noemen we het kind met Freud „Polymorf pervers“, en vatten we daarbij het begrip „pervers“ in negatieve zin op, dan betekent de stap vooruit bijna automatisch tegelijk een stap terug. We komen er dan toe de seksualiteit van het kind zoveel mogelijk te onderdrukken. In de wetenschap dat het kind seksuele lustgevoelens heeft, blijven we in feite op juist die gevoelens de victoriaanse, anti-seksuele opvattingen toepassen.

We mogen rustig aannemen dat dit op het ogenblik in onze maatschappij nog altijd het overheersende opvoedingspatroon is. Wel wordt er op steeds grotere schaal, op scholen en in gezinnen, voorlichting gegeven over eities en zaadjes, over kindertjes die groeien in de buik van de moeder, en zelfs over de manier waarop die kindertjes daar komen, maar er ligt nog altijd een geweldige kloof tussen de althans met de mond beleden positieve waardering van de lustbeleving in het algemeen en de toepassing daarvan op de kinderlijke seksualiteit.

Een werkelijk positieve waardering van de seksualiteit heeft als consequentie dat het kind van polymorf pervers weer onschuldig wordt, maar nu in die zin dat we zijn seksuele lustgevoelens niet enkel als een wetenschappelijk feit erkennen, maar ook in al hun uitingen volledig accepteren.

Positieve waardering van de erotiek betekent voor de seksuele opvoeding dat daar waar die opvoeding nu in de meeste gevallen begint, in het gezin, niets wat op het seksuele betrekking heeft meer verheimelijkt wordt. Het kind moet zijn ouders en andere gezinsleden naakt kunnen zien; het moet ook van jongs af aan alle liefdesuitingen, van kus tot coitus, vrijelijk kunnen waarnemen. Het moet op vragen over het hoe en waarom van dat alles het enig juiste antwoord krijgen: dat die handelingen verlicht worden omdat ze prettig zijn en genegeenheid uitdrukken.

Tegelijk mag er bij het kind niet de geringste schijn van twijfel kunnen ontstaan over de vraag of hijzelf zulke handelingen mag ver-

richten. Geen enkele uiting van de kinderlijke seksualiteit mag onderdrukt worden: niet het spelen met de eigen genitaliën, niet de wens om met broertjes of zusjes, of vriendinnetjes seksuele spelletjes te spelen — en ook niet de neiging om het met de ouders of met andere volwassenen te doen.

En daar zijn we dan, langs een andere weg dan meestal gebruikelijk is, bij het eigenlijke onderwerp van deze beschouwing aangeland: dat wat ook ik tot nog toe heb aangeduid met de term „pedofilie“. En wie onderschrijven kan wat ik hierboven over de seksualiteit en opvoeding van het kind betoegd heb, zal onmiddellijk inzien dat de gebruikelijke betekenis van die term onjuist is, omdat ze op verkeerde vooronderstellingen berust.

Als we over een „pedofiel“ spreken bedoelen we iemand die „de neiging heeft tot seksueel contact met kinderen“ (volgens de normen van onze huidige zedelijkheidswetgeving: personen beneden de zestien jaar). De term suggereert een eenrichtingsverkeer: het is de oudere die zich seksueel tot de jongere voelt aangerokken. Als het tot een lichamelijk contact komt is het weer de oudere die „ontucht pleegt“ met de jongere, nooit omgekeerd. Zelfs in het verweer dat pedofielen hiertegen vaak aanvoeren, dat het niet zelden de jongere is die „het contact uitlokt“, lijkt nog iets van de negatieve visie verscholen te zitten.

In praktisch alle uitspreken over pedofilie, ook en vooral die van psychiatrische zijde, wordt het verschijnsel louter en alleen gezien als een min of meer dwangmatige neiging van de volwassene, die schadelijk is voor het kind, die daarom de oudere als een misdrijf of ontsporing wordt aangerekend (psychiaters zullen dan de neiging hebben hem van zijn verlangens te „genezen“) en waarbij, als het contact inderdaad van de jongere is uitgegaan, hem dat alleen daarom niet wordt aangerekend omdat hij de schadelijkheid ervan (nog) niet beseft.

Het zal duidelijk zijn dat deze hele visie eigenlijk geen poot heeft om op te staan, omdat ze van twee aantoonbaar onjuiste vooronderstellingen uitgaat:

1. dat seksuele handelingen voor kinderen schadelijk zijn;
2. dat er bij seksueel contact tussen volwas-

poging tot een nieuwe visie

senen en kinderen sprake is van eenrichtingsverkeer in die zin dat de oudere „zijn lusten botvrt“ op het kind.

In onze huidige zedelijkheidswetgeving hebben deze twee premissen geleid tot een aantal bepalingen die potsierlijk zouden zijn als ze in hun consequenties niet zo treurig waren. Immers, volgens art. 247 van het Wetboek van Strafrecht maken twee mensen van bijv. dertien en veertien jaar die „ontuchtige handelingen“ met elkaar plegen, zich schuldig aan een misdrijf. Volgens hetzelfde artikel is een zeventienjarige strafbaar die seksueel contact heeft met iemand van vijftien.

Krachtens artikel 249 zijn allerlei mensen strafbaar die „ontucht“ plegen met minderjarigen (1) tot wie ze in enigerlei verzorgende of opvoedende relatie staan. Een vader of moeder die een seksueel contact van welke aard dan ook heeft met zijn of haar minderjarige zoon of dochter is strafbaar, evenzo bijvoorbeeld de onderwijzer of leraar die contact heeft met een van zijn leerlingen, ongeacht de leeftijd.

Bepalingen als deze kunnen, in hun algemeenheid, niet anders dan onjuist zijn. Natuurlijk is het waar dat bepaalde handelingen op seksueel gebied, zowel voor kinderen als voor volwassenen, schadelijk kunnen zijn. Wanneer ik in een park of bos een argeloos kind overval en verkracht is er duidelijk sprake van een

gewelddisdrijf. Maar wanneer een kind en een volwassene die een relatie van vertrouwen, genegenheid, vriendschap of liefde met elkaar hebben, die relatie ook op een of andere wijze seksueel beleven, valt op geen enkele manier in te zien welke schade er aan het kind aangericht zou kunnen worden, mits het kind, maar vooral ook de oudere, dat seksuele even positief waardeert als om het even welke andere gezamenlijke belevenis.

Het valt moeilijk in te zien waarom contacten tussen volwassenen en kinderen in principe aan andere normen zouden moeten voldoen dan die tussen volwassenen onderling of kinderen onderling. Concreet betekent dit dat kinderen evenals volwassenen nooit tegen hun wil tot seksuele handelingen gedwongen mogen worden (de aanrander in het park), dat ze in alle gevallen beschermd moeten worden tegen geweld (en niet alleen het seksuele) en tenslotte dat, wanneer iemand vervolgd wordt wegens een seksuele handeling met een jongere in ieder individueel geval aangetoond moet worden dat er hetzij schade aangericht is, hetzij misbruik gemaakt van een situatie van overmacht.

Ik meen dat hiermee in principe de basis voor een nieuwe beschouwingwijze van het seksuele contact tussen kinderen en volwassenen gegeven is. Natuurlijk betekent dat niet dat ik ook onmiddellijk zou weten te zeggen hoe de nieuwe wetsartikelen, niet berustend op zedelijkheidsprincipes maar op het beschermingsprincipe, nu precies zouden moeten luiden. Ik ben geen jurist, en heb me alleen op het terrein van de huidige wetgeving begeven om het absurde en inconsequente ervan te laten zien. Wel meen ik dat het hoog tijd wordt dat we als NVSH met concrete voorstellen voor een nieuwe wetgeving komen. Zo'n wetgeving is immers niet alleen in het belang van de volwassen slachtoffers van de huidige wetsartikelen, maar vooral ook in het belang van het kind, dat seksueel zo vrij mogelijk moet kunnen opgroeien.